

сектору, в розробці ринкових правових засад та стабілізації макроекономічного середовища. Вирішення цих завдань вимагає значного часу. Адекватні правові засади можуть бути створені і протягом відносно невеликого проміжку часу. Але процес ефективного впровадження в життя цих засад вимагає значно більше часу.

Країни з транзитивною економікою вже давно пройшли етап закладання основ ринкової економіки, і переважно всі з них вже зафіксували суспільно-політичні правила конкурентної економіки. На ниві приватизації було досягнуто також значного прогресу. В цих країнах впроваджуються у життя нові правові засади та ліквідуються існуючі перешкоди у розвитку саме малого та середнього бізнесу. Дуже часто рамкові умови цих країн мають бути виправлені, аби ліквідувати нехтування інтересами малого та середнього бізнесу в податковому та адміністративному законодавстві. Це означає розкриття монополістичних ринкових структур з метою подолання проблем малих та середніх підприємств, зумовлених їх розмірами.

У зв'язку із значним зусиллями при створенні структур середнього класу, яких докладають як уряди країн з транзитивною економікою, так і західноєвропейські країни та міжнародні організації, виникає питання щодо використання зовнішньої допомоги. Абсолютно незаперечним є те, що створення вигідних рамок умов для розвитку малого та середнього бізнесу є виключною компетенцією національних урядів.

Рибчук А.В. МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ – ПЕРЕДУМОВА СТВОРЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ГЛОБАЛЬНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Глобалізація господарського життя – як феномен останньої третини ХХ сторіччя характеризується якісними змінами у характері міжнародного поділу праці [1]. Розвиток традиційних форм поділу праці між країнами доповнюється інтеграційними процесами та діяльністю транснаціональних корпорацій. Саме останні тенденції у розвитку міжнародного поділу праці і створюють передумови для глобалізації виробничої інфраструктури.

Разом з тим, сучасні напрямки розвитку та поглиблення міжнародного поділу праці базуються на традиційних формах - міжнародній спеціалізації та міжнародному кооперуванні, котрі формують основу для подальшої інтернаціоналізації господарського життя країн через розвиток інтеграційних процесів у різних регіонах та транснаціоналізацію діяльності сучасних суб'єктів світового господарства.

Міжнародна спеціалізація виробництва в сучасних умовах дозволяє відносно повно та економно використовувати потенціал продуктивних сил тієї чи іншої країни. Поглиблення спеціалізації та її розвиток дозволяє багатьом державам усунути від завдання створення, неадекватних національним можливостям, галузей і сконцентрувати свої зусилля на виробництві певних видів продукції. Так, в межах Євросоюзу наприкінці 90-х рр. більше 60% [2] міжкраїнового товарообміну представляли собою внутрішньогалузева спеціалізація за двома напрямками: перший – це обмін готовими виробами аналогічного призначення, і другий – торгівля вузлами, деталями, складовими конкретного готового виробу. Останній варіант представляє собою уже не просто поділ праці, а поділ виробничого процесу, і що саме головне – він найшвидше розвивається у високотехнологічних та наукомістких галузях - виробництві телекомунікаційного, транспортного та загального машинобудівного обладнання.

Отже, міжнародна спеціалізація виробництва в умовах подальшої інтеграції, як сучасної форми міжнародного поділу праці, дозволяє безпосередньо створювати об'єкти міжнародної виробничої інфраструктури.

На основі міжнародного поділу виробничого процесу стало розвиватися й міжнародне виробниче кооперування. Однією з причин розвитку міжнародного промислового кооперування є тенденція капіталомісткості випуску нової продукції, що потребує великих фінансових засобів. Міжнародна спеціалізація і кооперування виробництва скорочує час налагодження виготовлення нових товарів і знижує їх капіталоємність. Так, за даними ЄЕК ООН, міжнародні угоди про технічне співробітництво і обмін вузлами і деталями на основі кооперування в середньому приблизно на 14-20 місяців зменшують терміни налагодження виробництва нових видів виробів порівняно з організацією його власними силами, а також на 50-70% знижують вартість освоєння виробництва. Окрім цього, кооперування дає можливість досягнути більш як 90% рівня якості продукції іноземного партнера, тоді як освоєння закордонної технології власними силами дозволяє забезпечити лише 70-80% даного показника [3]. Це обумовлено тим, що міжнародне кооперування розширює можливості більш комплексного, тривалішого і мобільнішого використання різноманітних виробничих ресурсів. При цьому виникає значна економія завдяки новим технічним та управлінським рішенням на базі передових зарубіжних розробок.

Міжнародне кооперування виробництва сприяє не тільки підвищенню продуктивності праці, але і допомагає реалізувати великомасштабні інфраструктурні проекти, які надзвичайно важко або взагалі неможливо здійснити без об'єднання зусиль підприємств декількох країн. До числа таких завдань відноситься будівництво великих промислових об'єктів, що реалізуються в усіх регіонах світу. Так, прокладання залізничного тунелю під Ла-Маншем, урочисто відкритого у травні 1994 р. англійською королевою і французьким президентом, здійснили спільно будівельні фірми Англії та Франції. Аналогічних прикладів успішного будівництва існує багато – і в Індії, і в Африці, і в інших регіонах планети.

Таким чином, міжнародний поділ праці у його традиційних формах та сучасних тенденціях розвитку і поглиблення формує базис для створення об'єктів наднаціональної виробничої інфраструктури в умовах глобалізації світогосподарських відносин.

Джерела та література

1. З давніх часів вважалось, що спонукальним мотивом участі країни у міжнародному поділі праці є отримання певного економічного ефекту. Д.Рікардо зазначав, що „... переслідування індивідуальної вигоди, ... призводить до самого ефективного і найбільш економного поділу праці між різними націями” / Д.Рікардо. Соч. – М., 1955. – Т 1. – С. 116;
2. Шишков В.Ю. Сушность и основные характеристики глобализации экономики // В кн.: Глобализация мирового хозяйства и эволюция экономической роли государства / под ред. проф. М.В. Кулакова, проф. М.Н. Осьмовой. – М.: ТЕИС, 2001.-С.12
3. Международные экономические отношения / под ред. С.Сутырина. – СПб.: 1996. – С.14